

STUDIEFORBUNDET SOLIDARITET

Post og besøksadresse: Motzfeldtsgate 1, 0187 Oslo.

Telefon daglig leder: 91137227. Telefon prosjektutvikler: 99707301

Organisasjonsnummer: 970 22 6826.

Til

Kunnskapsdepartementet og kulturdepartementet,

Postmottak @ kd.dep.no

Høring – forslag til endringer i voksenopplæringsloven med forskrifter. (Deres ref. 19/4644).

Med bakgrunn i Kunnskapsdepartementet forslag til endringer i Voksenopplæringsloven med forskrifter, utsendt 27. september 2019, takker Studieforbundet Solidaritet for muligheten til å gi nedenstående høringssvar.

Studieforbundet Solidaritet er et studieforbund med mer enn 30 medlemsorganisasjoner og straks i underkant av 60.000 godkjente kurstimer i året. Selv om spennvidden i organisasjonene er bred, kan man likevel si at det samlede begrepet for de aller fleste av våre medlemsorganisasjoner har omdreiningspunktet **solidaritet**. Dette framgår da også med all tydelighet av vår formålsparagraf.

I likhet med alle de andre studieforbundene, er også Studieforbundet Solidaritet betydelig mye mer enn en forvalter av pengesekker som fordeles på godkjente kurs i medlemsorganisasjonene. Vi bistår medlemsorganisasjonene med å utvikle og forbedre studieplaner, med å veilede og holde kurs i forbindelse med organisasjonsbygging og organisasjonsutvikling og organisasjonsskolering. Vi utvikler relevant studie- og kursmaterieell og vi er hele tiden en samtalepartner for våre medlemsorganisasjoner i forhold til spørsmål og problematikker som de måtte ha, for å nevne noen områder. I tillegg har vi hele tiden prosjekter innen pedagogisk utvikling, samt gjennomfører tiltak for medarbeiderskolering, ikke minst i forhold til å øke kunnskapen hos medlemsorganisasjonene og deres kursarrangører i forhold til Voksenopplæringsloven og dens forskrifter. Alt dette kommer i tillegg til de forvaltningsmessige oppgaver vi skal og må gjennomføre, som for eksempel godkjenning av studieplaner, kontroll av frammøtelister og stikkprøvekontroller, regnskapsføring og kursregistrering.

Våre medlemsorganisasjoners kursvirksomhet er mangfoldig, men kan likevel sammenfattes i følgende hovedområder: Kurs for mennesker med spesielle behov, fysiske som psykiske, kurs som relaterer til det flerkulturelle samfunnet og integrering, kurs med vekt på miljø og

bærekraftig utvikling og organisasjonskurs, kurs i selvutvikling for økt selvfølelse og økt samfunnsengasjement, samt kurs i estetiske fag som korsang og teater.

Vi har da også utviklet en høy kompetanse innen ovennevnte områder, på samme måte som det også i de andre studieforbundene finnes høy kompetanse innen deres virksomhetsråder.

Derfor synes vi det er beklagelig at departementene i arbeidet med ny lov ikke i større grad har nyttiggjort seg den samlede kompetansen som ligger hos studieforbundene, men kjørt et – på mange måter – sololøp. Dermed har man frasagt seg muligheten til viktig spisskompetanse. For vår del synes vi dessuten at hele prosessen har båret preg av manglende demokratisk tenking, med utgangspunkt i at demokrati også innebærer at den som blir berørt også skal bli hørt, og da i større grad enn i mulighetene for å gi høringssvar. Jfr. Tron-utvalget og forarbeidet til den lov som i dag eksisterer.

Derimot ønsker vi å gi full honnør til Voksenopplæringsforbundet, som i alle henseender har gjennomført en fullverdig demokratisk prosess sammen med de andre studieforbundene i forhold til å komme fram til så mange omforente synspunkter som mulig og i forhold til å skape felles forståelse også på de punktene ikke alle er helt enige om. Denne prosessen har vært frivillighetens demokrati verdig. Og viser, om noe, hvor viktig Vofo er for medlemsorganisasjonene.

På grunn av denne prosessen i Vofo blir også vårt høringssvar noe kortere enn hva det ellers kunne blitt. Vårt høringssvar dreier seg kun om de punkter der vi mener det kan være på sin plass med supplerende opplysninger i forhold til Vofos høringssvar, eller der vi har en litt annen oppfatning enn hva som framgår av dette. På de områder vi ikke berører i dette høringssvaret, stiller vi oss fullt og helt bak høringssvaret til Vofo.

Deling av tilskuddsordningen.

Vi kan ikke se at en deling av tilskuddsordningen kan ha noen viktige, positive effekter for studieforbundene og deres medlemsorganisasjoner. Vi har, fra myndighetenes side, heller ikke sett noen sterke faglige begrunnelser, hverken pedagogiske, demokratiske eller organisasjonstekniske (- teoretiske) for en slik deling. Derfor vil vi på det sterkeste anbefale at denne delingsordningen blir grundig evaluert etter en tid. Vi hjelper gjerne til med ideere om hvordan dette kan gjennomføres.

Studieforbundenes administrasjonsutgifter.

Det finnes mange måter og modeller for å løse dette. Studieforbundet Solidaritet er ikke så opptatt av hvordan dette løses, men at det gjøres på en fornuftig måte. Det aller enkleste vil være å ha et grunntilskudd, slik som nå – eller høyere – og deretter gi studieforbundene mulighet til å ta en administrasjonsandel av opplæringstilskuddet. Det går fint å sette et tak på dette, for eksempel 25% av opplæringstilskuddet som inkluderer administrasjon for vanlige kurs og for kurs med tilrettelegging. Dermed vil myndighetene også lett kunne kontrollere dette.

Det minst fornuftige er å stoppe studieforbundene i å ta en slik administrasjonsandel. For å overleve og for å kunne utføre våre pålagte oppgaver på en tilfredsstillende måte kreves det også administrasjon. Regninga for de administrasjonskostnader som ikke dekkes inn av et grunntilskudd må noen ta. I dette tilfelle blir det medlemsorganisasjonene, for eksempel i form av (økt) medlemskontingent. Det vil føre til et administrativt merarbeid for både studieforbundene og deres medlemsorganisasjoner. Dessuten vil det bli mer uoversiktlig i forhold til ønskelige kontrollmuligheter fra myndighetenes side. Departementets forslag vil derfor bidra til å vanskeliggjøre ønskede kontroller, til merarbeid for både studieforbund og medlemsorganisasjoner og – i verste fall øke kurskostnadene for den enkelte deltager.

Krav til deltagerens alder.

Alderskravet til kursdeltagere både bør og må beholdes slik det er i dag. Man skal ha vært lenge borte fra frivillighetens organisasjons- og kurs- / skoleringsliv for ikke å skjønne dette. Det er ne mengde kurs der det deltar ungdom fra 14 år. Dette er kurs som er særdeles viktige for ungdommer i denne alderen og som ikke kan dekkes av offentlige tilbud, for eksempel konfirmasjonsundervisning og annen tros- og livssynsundervisning, organisasjonskurs i ungdomsorganisasjoner og kurs for ungdom om bærekraftig utvikling og miljøspørsmål.

Krav til minste timetall.

Studieforbundet Solidaritet lever godt med dagens krav til åtte kurstimer. Samtidig vet vi at noen studieforbund ønsker et lavere timetall. Selv om vi har respekt for disse studieforbundenes ønsker, vil vi likevel komme med et noen påpekninger: Vi må ikke glemme at det kan være et viktig pedagogisk prinsipp at «læring tar tid». Derfor stiller vi et aldri så lite spørsmålstegn ved den konkrete lærings- og kunnskapsverdien av å senke kurstimetallet. Vi gjør også oppmerksom på Kompetanse Norges innspill til departementet i forkant av arbeidet med ny lov, der det ble pekt på at minstekravet på 1 deltager til et kurs burde fjernes, da det åpnet for at noen studieforbund kunne «utnyttet» dette til å øke sitt studietimetall – og at dette ville forrykke den indre balansen i og fordelingen av timetall studieforbundene imellom. I vårt svar til innspillet kalte vi dette for en insinuasjon. Likevel vil vi gjøre oppmerksom på at dette kan skje og i så fall må man ta høyde for dette, for eksempel i økte bevilgninger til studieforbundene, slik at noen ikke blir tapere ved en slik endring. Kanskje kan det være et kompromiss å senke minstekravet om timer til seks timer.

Lovens overordnede mål.

Vi synes at de overordnede målene i nåværende lov er noe av det beste med denne loven. Samtlige av dem er dessuten nedfelt i vår formålsparagraf lenge før denne loven kom, om enn uttrykt på litt andre måter. Vi har imidlertid alltid etterlyst bedre formuleringer av disse målene. Vi støtter derfor alle forsøk på å tydeliggjøre og kanskje forenkle disse målene, om

det så må lages flere målbeskrivelser. Vi kan derimot ikke stille oss bak forslaget om å stryke dagens første ledd bokstav b) *Å gjøre det mulig for mennesker å påvirke egen livssituasjon.* Dette er jo en av grunnpilarene i studieforbundenes virksomhet og i all former for læring. Dessuten er det å fjerne det demokratiske grunnlaget for alle former for kunnskapsinnhenting. Vi velger å tro at departementet ikke har tenkt nøye igjennom dette forslaget. I så fall vil det jo være udemokratisk tenking og en fobisk redsel for at mennesker skal kunne påvirke sin livssituasjon gjennom økt kunnskap.

Vi vil også foreslå at det ene forslaget om to nye, overordnede mål justeres. Det gjelder målet om *Å styrke kulturelt mangfold og bevare kulturarven gjennom læring.* Vi foreslår at det i stede blir hetende: «*Å styrke kulturelt mangfold og bevare **den enkeltes kulturarv gjennom læring.***» Det vil nemlig ikke være mulig å styrke kulturelt mangfold uten å samtidig gi **den enkelte** (kursdeltager) retten til å bevare sin egen kulturarv.

Godkjenning av studieforbund.

All nyere organisasjonsforskning viser at det frivillige organisasjonslivet både har utviklet seg og forandret seg. Det dukker stadig opp nye og demokratiske organisasjonsformer og det oppstår stadig nye demokratiformer. Ikke alle frivillige organisasjoner har en tradisjonell organisasjonsforankring over hele landet, selv om de har medlemmer over hele landet og selv om de fungerer etter demokratiske prinsipper. Ikke noe feil med den gammeldagse måten å tenke organisasjon på, med hovedorganisasjon, fylkesorganisasjoner og lokallag. Men de friske og nytenkende tilskuddene til frivilligheten må det også vernes om, slik at de gis samme mulighetene som de store og tradisjonelle. Derfor støtter vi helhert Vofos forslag til § 5, andre ledd bokstav d) om at et studieforbund må ha virksomhet over hele landet, herunder en regional forankring. Vi vil imidlertid tillegge at det i den nye loven også må tas høyde for at et studieforbund i begrenset tid kan risikere å miste virksomhet i ett fylke eller en region, uten at dette fører til at studieforbundet mister godkjenning som studieforbund.

Modell for statstilskudd til studieforbund.

Vi støtter ikke departementets forslag om at retten til statstilskudd skal fjernes fra loven og fastsettes i forskrift. Det er å uthule loven og det er å gjøre studieforbundenes virksomhet ennå mer sårbar og uforutsigbar enn hva tilfellet er i dag. Det vil også kunne føre til alvorlige konsekvenser for de frivillige organisasjoner som er studieforbundenes medlemsorganisasjoner.

Tilsyn, kontroll og avviking.

Vi kan ikke uttale oss om dette på nåværende tidspunkt, men anbefaler på det sterkeste at departementets forslag blir utredet nøyere, opp mot den nåværende loven om personvern, der også Datatilsynet og relevante jurister blir involvert. Det er mange mennesker i dette

landet som deltar på kurs i regi av studieforbund og deres medlemsorganisasjoner, men som av mange viktige grunner (blant annet redselen for eget liv) ønsker en viss anonymisering. Det bør jo departementene ta inn over seg.

Kravet til minste antall deltakere.

Vi vil vise til følgende to formuleringer på side 13 i departementets forslag til endringer i Voksenopplæringsloven, der det foreslås at det i § 4 skal settes inn målformuleringen «Å senke terskelen for læring og deltagelse i frivillige organisasjoner.» Samt forslaget til endring i bokstav c) «Å bekjempe utenforskap og bidra til inkludering»

Selv om Studieforbundet Solidaritet i utgangspunktet var noe skeptisk at det i den nåværende loven ble gitt adgang til å holde kurs med kun en deltager, har vi gjennom årene sett lysende eksempler på at dette hos mange mennesker har vært med på å senke terskelen for læring og vært med på å bekjempe utenforskap. Dette gjelder ikke minst mennesker som aldri tidligere har turt å delta på et kurs og lære noe nytt, hvis de ikke først kunne få gjennomføre kurset sammen med en lærer de stolte på og som også kunne bruke kurset til nysgjerrighet på «virkeligheten» utenfor og et økt ønske om sosialisering og inkludering. Å ikke gi mennesker denne muligheten gjennom å øke kravet til minste antall deltagere på et kurs, vil være å skyve disse menneskene tilbake inn i skyggelandene.

Vi vil dessuten gjøre oppmerksom på at det er stor forskjell på et kurs som både begynner og starter med en deltager og på et kurs som starter med flere deltagere for så å avslutte med en deltager som har oppnådd 75% av timetallet. Det finnes mange forskjellige grunner til et slikt frafall av deltagere, uten at det for den delen har å gjøre med misnøye med kurset eller læreren. Om et kurs er på 10 timer og starter med fire deltagere, er det nok at tre av deltagerne er kun fullfører med 70% frammøte for at det kun blir en godkjent deltager igjen som har fullført med 75%. Dette regnestykket kan gjøres på flere måter, slik at man ser hvor lite som skal til av fravær for at kurset avsluttes med kun en deltager.

Om minstekravet til antall deltagere økes, må det lages enkle unntak, slik at det fortsatt er mulighet for at et kurs både kan startes og avsluttes med kun en deltager. Det kan gjøres gjennom at studieforbundene gis et visst rom for å kunne vurdere dette, avgrenset til et visst antall kurs eller kurstimer i året. Om et kurs starter med en deltager, bør grunnen til dette angis i både søknaden om godkjenning av kurset og i studieplanen. Om et kurs starter med flere deltagere, men avsluttes med kun en deltager som har 75% frammøte, skal grunnen til dette angis i forbindelse med innsending av frammøteliste, attestert av de deltagere som ikke har tilstrekkelig frammøte. Man kan også tenke seg en ordning der det kan godkjennes et kurs som avsluttes med en deltager, under forutsetning av et tilstrekkelig antall deltagere har over 50% fremmøte.

Krav til bekjentgjøring av kurs.

Vi mener at ordlyden om at et kurs skal være offentlig kunngjort bør omdefineres. Grunnen til det, er at mange ser en offentlig kunngjøring kun som en avisannonse. Det ble vi utsatt for ved et tidligere tilsyn, da de utsendte byråkrater forlangte å få se avisannonser som kunngjøring for alle kurs vi hadde gitt støtte til. Det bør selvfølgelig stilles krav om at et kurs kunngjøres i forhold til kurset målgruppe og målgruppas geografiske tilhold. Men det bør da også presiseres at face-book sider, hjemmesider, oppslag på butikken, kurskataloger og lignende også gjelder som offentlig kunngjøring.

Krav til deltagerdata.

Folk flytter mer enn før. Å opprettholde kravet til adresse for deltagerne synes derfor uhensiktsmessig. Det hadde vært mye enklere å stille krav om at man enten måtte ha adresse, E-post adresse eller kun telefonnummer på deltagerne. Det hadde dessuten gjort det enklere for oss å foreta stikkprøver.

Vi er også noe forundret over at den enkelte deltager må bekrefte på frammøteliste med signatur. Om det skal være troverdig, må en slik signatur gjøres siste kursdato. Mange kursarrangører har opplevd at det på siste kursdato har vært deltagere fraværende, slik at de i etterkant av kurset har hatt et svare strev med å dra rundt for å få deres signatur. Det har ført til at noen har valgt den enkle løsningen å la deltagerne signere første kurskveld. Det blir heller ikke korrekt. Vi har svært begrensede muligheter til å kontrollere når den enkelte deltager har signert på en frammøteliste.

Ettersom det er kurslæreren /-lederen som har ansvaret for å føre frammøteliste og som ved innsendelse må bekrefte at denne er riktig ført, foreslår vi at kravet om at den enkelte deltager må signere på frammøteliste fjernes.

I det øvrige henviser vi til Vofos hørings svar.

Med vennlig hilsen

Studieforbundet Solidaritet,

Bjørn Jansen,

Daglig leder